

І чужому наукайтеся,
І свого не чужайтеся...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HENDERSON 4-0237
HENDERSON 4-0807
УНСоюз: HENDERSON 5-8740
— Тел. з Нью Йорку: —
BARELY 7-4125
УНСоюз: BARELY 7-5337

РІК LXXI. ЛЖЕРЗІ СІТІ І НЮ ЙОРК, ВІТРОК, 27-го ЖОВТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 27, 1964 No. 201. VOL. LXXI.

ОЧІКУЮТЬ РЕКОРДОВОГО ГОЛОСУВАННЯ В ЦЬОГОРІЧНИХ ВИБОРАХ

Нью Йорк. — Політичні обсерваторії передбачають, що цього року буде рекордно високе число голосів у президентських виборах, яке вийде більше як — 71 000 000. Деякі виборчі аналітики передбачають, що цього року у президентських виборах візьмуть участь 75 000 000, якщо в цьому передвиборчому тижні зменшиться апатія серед виборців в деяких штатах тому, що люди леві перемогли президента Джексона, і тому гадають, що не треба йти до виборів. Щоб було більше число голосувачів, потреба в таке, щоб не бойкотували виборів ліберальні республіканці, які в північних штатах не хочуть голосувати на Голдвотера. Досі найбільше виборців взяло участь в попередніх президентських виборах в 1960-му році, коли змагалися за президентуру демократ — Джон Ф. Кеннеді і віде-президент Річард М. Ніксон і коли віддали 68 838 000 голосів. Переміг той Кеннеді більшістю лише 118 550 голосів. На збільшення числа голосів в цьогорічних виборах матимуть вплив такі факти: 1) Число виборців впроваджено останніх чотирьох років збільшилося на 4 900 000; 2) Цього року ведеться зазвезда виборча кампанія, і тому сподіваються, що більше виборців піде до голосування головним чином в південних штатах, де досі найнижчий відсоток голосування. Досі в тих штатах тільки 25% урядовців до голосування виборців віддавали свої голоси (в штаті Міссісіпі), а в інших штатах на Півдні найбільше число голосувачів становило 54% (Північна Кароліна). Для порівняння в північних штатах треба подати, що в них найменше число виборців становило 70%.

ЗДА не говоритимуть з Пейпінгом

Вашингтон. — Речник Уряду заявив, що американський Уряд не говорить з китайськими комуністами на тему заборони всіх атомових вибухів, знищення атомової зброї чи заборони авіаційної паливи. Знищення паливи — як це запропонували китайські комуністи водночас із повідомленням про свій атомовий вибух. Так само ЗДА не задувають прийняти пропозицію генерального секретаря Об'єднаних Націй у Танті щодо конференції 5-ох атомових держав — ЗДА, Британії, СРСР, Франції і Комуністичного Китаю. ЗДА стоять на становищі, що китайські комуністи мають можливість дипломатичного контакту із зовнішнім світом: в Пейпінгу є посольство СРСР, Британії і Франції, та, крім цього, ЗДА і Комуністичний Китай мають контакт через своїх посольств у Варшаві

Леся Васильєв і Мирон Куропась, гол. радний УНС, одружилися

Союзянка, Кергонскон. — Минулої суботи, 24-го жовтня, на цій оселі УНСОюзу відбулося — можна б сказати — «союзове весілля». Леся Васильєв, дочка Олімпії і проф. Михайла Васильєвих з Елізабети, працівника цієї оселі, продавці останніх шести сезонів та медальона «Міс Союзянка», звідчалася з проф. Миром Куропасем, головним радним УНСОюзу, сином п-і Антоніни й заступником голови президії УНСОюзу інж. Степана Куропася. Молоду пару звінчав в українській католицькій каплиці Союзянки о.с. Йосиф Шарій із Шинкага, після відправлення в цій же каплиці Служби Божої. Під час Служби Божої та вінчання співали хором під орудою п. Богдана Бемка кількох хористів з Елізабети та з-поміж весільних гостей. Дружками були Джулі Кук, Марійка Кривокульська і Марійка Бутвич, а друзями Андрія Гром'як, Мирон Васильєв, брат молоді та Іван Левонич. Після вінчання відбулося весілля прийняття, на якому функції старостів виконували дир. Петро Пуцило та п-і Марія Лісогір. Приїшло 150 гостей — з-поміж родини молодят та приїждів і знайомих були присутні на вінчання та на весілля.

П'ЯТИЙ СОБОР УПЦ В ЗДА В ЧЕСТЕРІ ЗАКІНЧИВСЯ ВЕЛИКОЮ ПЕРЕМОГОЮ ЄДНОСТІ ДЛЯ ДОБРА ЦЕРКВИ І НАРОДУ

Собор відзначив заслуги первоієрарха цієї Церкви Впреосв. Митрополита Іоана, наділивши його титулом „Іх Блаженства“ та виявив повне довір'я Впреосв. Архiepіскопів Мстиславові, переобравши його на голову Консисторії; повідомлено про започаткування молитовного поєднання з Церквою, яку очолює Впреосв. Архiepіскоп Григорій.

Честер, Па. (М. Ф.) — У дні 23-25 травня відбувся тут у храмі Пресв. Богородиці черговий Собор Української Православної Церкви в ЗДА, яку очолюють Високопреосвященні: Митрополит Іоан, її первоієрарх, Архiepіскоп Мстислав, довголітній голова її Консисторії та Архiepіскоп Володимир (Дітройт). Як відомо з преси, цей Собор був очікуваний майже всією українською спільнотою поза межами самої Батьківщини, на чолі з архієпископом Володимиром, який очолював глибоко вірних Української Православної Церкви на американському континенті.

Треба на вступі ствердити, що великою ласкою небес — це найвище законодавче тіло УАПЦ в ЗДА — у своїй величній більшості виявило найкращі християнські чесноти, щоб майже героїчними зусиллями зберегти духовну єдність Церкви, Успереч пропаганді деяких кол — на Соборі в Честері панувало взаємне братерство, бо свідомість історичної хвилі, яку жорстоко зламав за домінування Церкви перемогли розбурхані людські пристрасті. Це добра новина із Честеру біля Філадельфії, віримо, облетить всі континенти, долетить і на скотланду безблизьким комунізму Україну, де червоні сатрапи нищать роками обидві наші святі Церкви — мучениць.

На Соборі УПЦ в Честері засідали своїх делегатів 88 парафій цієї Церкви, а цим числом три Владика, 88 священників і 130 мирян-делегатів від своїх парафій та місцевих. Почесну президію становили: Високопреосвященний Митрополит Іоан, Архiepіскоп Володимир, Ділову президію Собору обрано в складі: о. протосергій Орест Кулик (Шинкага) — голова і д-р Костя Варварів (Вашингтон) — заступник голови президії. Секретарями Собору були обрані: прот. Мирон Похолок (Трой Н. Й.), прот. С. Голутак (Мічиган), прот. Іван Заварський (Алленстаун, Па.) і брат Сергій Лілюк (Шинкага). Уперше обрано на цьому Соборі так зв. правного радника президії, в особі о. прот. Михайла Запаранюка мол. (Трентон, Дж.).

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ У ВЕРЕСНІ ПЕРЕСТУПИВ КІЛЬКІСТЬ 84,000 ЧЛЕНІВ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ ВІДБУВ ЧЕРГОВІ НАРАДИ, РОЗГЛЯДАЮЧИ І ВИРІШУЮЧИ РІД ОРГАНІЗАЦІЙНИХ, ФІНАНСОВИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ, КУЛЬТУРНИХ І ВИДАВНИЧИХ СПРАВ

Союзянка, Кергонскон. — Завершилися тепер п'ятнадцять організаційного стану Українського Народного Союзу у вересні цього року виказують, що в тому місяці УНСОюзу переступив загальну кількість 84 000 членів — ствердив у своєму звіті гол. секретар УНСОюзу д-р Ярослав Падох на чергових нарадах Головного Екзекютивного Комітету УНСОюзу, що відбулися на цій оселі впродовж тижня, 25-го жовтня. Головний радник Роман Слободян у своєму звіті пригадав, що в цьому році УНС переступив також і 29-ий мільйон доларів свого майна. Народи відкрили і ними проводили головний президентський Йосип Лісогір і в них разом з ним взяли участь усі члени Екзекютивного Комітету: заступники гол. президії інж. Ст. Куропась та п-і Анна Герман, гол. секретар д-р Ярослав Падох і гол. касир Роман Слободян, як також голова Контрольної Комісії д-р Володимир Галан та секретар цієї Комісії дир. Петро Пуцило і контролер Іван Кокальський, директор Канадської Канцелярії УНС гол. радний Богдан Зорич та ред. А. Драган і обласний організатор Вол. Гриняк. На частині наради були прийняті головний радний Василь Гузар, як також секретар одного із Відділів з Роустеру Василь Попович. Народи започаткували гол. президію п. Йосип Лісогір коротким повідомленням із своєї недавньої поїздки на конвенцію Крайового Конгресу Братерських Організацій в Сіатлі, в якій він взяв участь разом з головним секретарем д-ром Ярославом Падохом, та із своїх відділів при цій нагоді клітин УНСОюзу та українських громад на заході Америки: у Фініксі в Арізоні, в Омазі в Не-

Іх Блаженство Впреосв. Митрополит Іоан

Впреосв. Архiepіскоп Мстислав

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ПРИЙНЯВ У ПРИНЦИПІ „СХЕМУ ПРО СХІДНІ ЦЕРКВИ“

Рим (В. Д.). — Для 22-го жовтня 1964 р. закінчилися дебати й дискусії над „Схемою про Східні Церкви“, які тривали чотири дні та в яких взяло участь біля 30-ти Соборних Отців. Ця схема обіймає сім частин і дискусія та голосування відбувалися над кожною частиною окрема. До деяких частин внесено багато поправок та рекомендацій, які звернено до Комісії для Східних Церков, що приготувала Схему. Щойно по включенні всіх додатків Схему знову буде подана під голосування Вселенського Собору, який буде голосувати над цілою схемою. Є сподівання, що Схему буде прийнята в цілому, по включенні поправок. Четверта частина „Схеми про Східні Церкви“ знає заголовок, що Вселенський Собор або Папа можуть встановити нові патріархати, де така нова церковна система вважається потрібною й практичною. Отже, проблема есентуального українського патріархату буде належати передусім, як Вселенський Собор буде ухвалити за відповіді на справу рішення, а коли ні, чи Папа Павло VI використає рішення Собору про прийняття такої засади, й сам створить такий патріархат.

„СХЕМА ПРО СХІДНІ ЦЕРКВИ“ БУЛА ПРЕДМЕТОМ ДОВГІХ ДЕБАТ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Для 15 жовтня ц. р. перед всіма Отцями Другого Ватиканського Собору знову відкрито дискусію над схемою „Про Східні Церкви“. Формально цю дискусію відкрив своїм вступним словом Голова Комісії для Східних Церков кардинал Амедео Джованні, теперішній державний секретар Ватикану. Він вказав на самаритян, що „схема про Східні Церкви повинна засвідчити про присутність східних Церков на цьому найвищому зібранні Вселенського II Ватиканського Собору“. Крім того, окремої схемою про „Східні Церкви“ вимагали „світлі та правдиві пам'ятки тих же Східних Церков, пребачає спадщина католицької науки, іх же і є скріпкою поєднання, що їх від перших віків християнства цей Схід передавав (Західній Церкві)“. У своїй доповіді кардинал Чіколіні звернув увагу тільки на найважливіші в цій схемі проблеми, а саме: проблему вибору при намеренні чи об'єднанні Вселенського II Ватиканського Собору. Крім того, влучив лише у тіло Декламаторів поезії актора Віра Левицька з Філадельфії, юний учасник, в переповнений зал „Джуніор тай скул“ на сцені „Б“ жалобна академія, присвячена 5-й річниці трагічної смерті Провідника 34 ОУН Степана Бандери. На удекорований мистецтвом М. Черешнювським сцені був виконаний ним бюст С. Бандери символічний вічний вогонь на сцені — жовтому тлі, на якому вгорі золотий тризуб. Академія розпочалася покладенням вінка від Організації Українського Визвольного Фронту перед бюстом С. Бандери та скінченням прапорів. Додатково виступив д-р Михайло Кушнір з Вашингтону, підкреслюючи, що московський ворог України стріляв у дух.

1 000 осіб було на жалобній академії в Нью Йорку, присвяченій пам'яті Степана Бандери

Нью Йорк. — Заходами Організації Визвольного Фронту тут відбулася 25 жовтня конференція в переповнений зал „Джуніор тай скул“ на сцені „Б“ жалобна академія, присвячена 5-й річниці трагічної смерті Провідника 34 ОУН Степана Бандери. На удекорований мистецтвом М. Черешнювським сцені був виконаний ним бюст С. Бандери символічний вічний вогонь на сцені — жовтому тлі, на якому вгорі золотий тризуб. Академія розпочалася покладенням вінка від Організації Українського Визвольного Фронту перед бюстом С. Бандери та скінченням прапорів. Додатково виступив д-р Михайло Кушнір з Вашингтону, підкреслюючи, що московський ворог України стріляв у дух.

Закінчилась Восьма мистецька виставка жіночої творчості

Нью Йорк. — В Українському Народному Домі та 2-й етажні закінчилась вже 8-ма з черги Мистецька виставка жіночої творчості, організована 64 Відділом Союзу Українок Америки. Виставка тривала два тижні. В кінцевому обговоренні творів 27 учасниць взяли участь мистецькознавці Любомир Кузьма і Антія Малюца. Була висунута думка, щоб цю виставку зробити пересувною, показати її в інших більших містах ЗДА, де в Відділі СУА. В виставці брали участь: Р. Басюк, К. Білоус — Луцишин, О. Богачевська, З. Вітанович, Пономаренко, М. Гарасовська — Дачиниш, Л. Грідан, Сушук, О. Гурська, О. Гердан — Заклинська, П. Іванець, О. Кононенко — Трофимовська, Д. Костів, О. Кульчицька, С. Курілович — Чапельська, перший показ картини, С. Лавицька, З. Лисовська, Г. Мазепа, Л. Морозова, С. Мірошніченко, Г. Мірошніченко-Кузьма, Н. Мудрик — Мрич, О. Мурій — Стусик, С. Омеленко-Зарицька, Б. Поліска, С. Петеш, І. Прийм, Н. Раковська, Н. Стефанів. Закриття виставки відбулося в неділю 25 жовтня.

МІНІСТЕР ВОКЕР ПРИБУВ НА НАРАДИ ДО ВАШИНГТОНУ

Вашингтон. — До Вашингтону прилетів в неділю 25 жовтня ввечері новий британський міністр закордонних справ в соціалістичному уряді Гарольда Вілсона, Патрік Гордон Вокер. Вийжджаючи з Лондону Вокер заявив, що він їде на наради, які „будуть важливі, але не вирішні“, залишаючи таким чином відкриті двері для вірніших розмов, що їх вестиме в грудні цього року у Вашингтоні прем'єр Гарольд Вілсон. Патрік Гордон Вокер є першим членом нового британського уряду, який нав'язує безпосередній зв'язок з американськими керівними чинниками. Він заявив, що темою його наради буде передусім проблема реорганізації Північно-атлантичного Союзу (НАТО) та з'ясування американським державним мужам становища нового британського уряду до різних справ з ділянці зброї і роззброєння. За газетними вістками річ їде тут про негативне становище Британії до американського плану побудови атомової флотії в міжнародно-атомовому Союзі. Нові британські літери ставлять теж негативно до договору, підписаного в 1962 році між президентом Кеннеді і тодішнім британським прем'єром Гарольдом Мекмілленом про купівлю Британією атомових ракет „Поларіс“ до британської підводної флотії. З свого боку Британія пропонує — за твердженням фахівців — підпорядкування плавальної атомової флотії — у багато зменшеному числі — командуванню Атлантичного Союзу, якому з свого боку Британія передала 6 також власні далекосяжні бомбардувальники, здатні перевозити атомові бомби. Британія пропонує, щоб Америка передала до НАТО своїх підводних човнів з ракетами „Поларіс“. Соціалістична Партия Праці вела вибори під гаслом відірвання Британії з власної атомової потуги, яка — мовляв — повинна зберегтися в рамках ЗДА і НАТО, як оборонна сила проти загрози від Сходу для Західної Європи — включно з Британією. Британський міністр заповів, що він їде на наради до „великого приятеля і великого союзника“ Британії і тому не лицьос пред'являти йому „великі ультиматуми“. Такими чиним Вокер дав зрозуміти, що він не ставитиме своїх пропозицій у формі ультимативних вимог та що новий уряд Британії вважає за базу своїм закордонної політики союз з 3-дніми Державами, як це було й за попередніх консервативних урядів Британії. Очевидно, що в теперішніх нарадах у Вашингтоні напевно будуть з'ясовувати й інші закордонно — політичні події і проблеми, як зміна влади в Совєтському Союзі, вибух комуністичної атомової бомби, проблема Берліну, війни в Індонезії проти Малайзії і т. п. Міністр Вокер розпочав негайно після свого прильоту розмови з державним секретарем Діном Рамом.

Прем'єр Японії зрікся внаслідку негдуги

Токіо. — Японський прем'єр закріпті ігрищ його не було. Гаюто Ікеда, лідер Ліберально-демократичної партії, його голоствата в партії. Справа зрікся свого становища внаслідку важкої негдуги горла. Він має веред в горлі, що його від кількох тижнів лікують вуднінню Іі, щоб випустити радіо — навіглюваннями, щоб запобігти перехід переду у би за владу, яка загрожую злобну стадію пістріка. Гаюто Ікеда час до часу виходив із шпиталю для виконання важливих репрезентаційних місії, як ось на відкриття Олімпійських ігрищ. Але на усьому світі.

В Африці постала нова держава — Замбія

Лусака, Замбія. — В минулу п'ятницю 23 жовтня — в 3.600.000 населення і територію величчю, як стейт Тексас. До цього часу правили там насправді 74.000 тамашних білих мешканців. Кеннет Каунда, голова Національної партії самостійників, став першим президентом — прем'єром. Проголошено вже листу його уряду.

УСК переміг „Тризуб“ 4:0

Футболісти УСК-у Нью Йорку здобули минулої неділі, 25-го жовтня на своєму ґрунті в Коледж Пойнті, Н. Й., несподівано високу перемогу над дружиною „Тризуба“ з Філадельфії у мистецьких змаганнях. За останнім станом показника Південної Дивізії УСК стоїть на першому місці з очками 11:3 і відношенням воріт 18:5 перед „Тризубом“ з очками 9:5 і воротами 16:10. „Чорноморська Січ“ з Нью-арку закінчила з успіхом мистецькі змагання Північної Дивізії „Східної Конференції“ на виїзді, здобувачи у Брукліні нерівну 1:1 з сильною дружиною „Дойчугарі“. Січовики вели до половини 1:0 зі стрілу Гемілтона в 5-й хвилині. Крім цього двох воріт здобувач „Чорноморська Січ“ не призначав судді. Вирівняння впади до кінця гри. Цю нерівну треба вважати добрим осягом дружини „Ч. Січі“, яка заграла дуже гарно ці трудно змагання. Інші висліді змагань „Східної Конференції“ „Метрос“ — „Джуліана“ 0:1, „ВВ Готч“ — „Гунгарія“ 2:0, „Грецько-Ам. СК“ — „Мінерва ПФ.“ 1:0 і Н. Й. „Гота“ — Н. Й. „Амеротекс“ 2:1.

СВОВОДА

UKRAINIAN Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1102 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year \$12.00; six months \$6.25; three months \$3.25. — Jersey City, N.J. Foreign Rates: One year \$14.00; six months \$7.50; three months \$4.00. For U.N.A. members monthly \$5.00.
Передплата: На рік — \$12.00; на пів року \$6.25; на три місяці \$3.25. — В Джерсі Сіті, штат Нью-Джерсі: На рік \$14.00; на пів року \$7.50; на три місяці \$4.00. — Для членів У. Н. А. щомісячно \$5.00. — За кожен зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і монета обмінюються на: "Свобода".
Адреса: "СВОВОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Непевні часи

Палатна революція в Кремлі, яка «утробила» всесильного Хрущова, вибух першої атомової бомби в Китаї і приход до влади в Британії соціалістів — це ті три останні великі закордонно-політичні події, які привели до одного головного висновку: живемо в добі різних можливих несподіванок, а хто нинішні відносини оцінює, як стабілізовані, той докладає чим тільки те, що не розуміє сучасного світу. Це стосується особливо ситуації на Сході Європи та на великих просторах азіатського континенту. 46-річне панування більшовиків у Москві, 20-річне існування комуністичних сателітних держав в Європі і 15-річне комуністичного режиму в континентальному Китаї приймається багатьма західними державними мужиками, політиками та публіцистами, як «реалітет», який має тривати і з яким треба рахуватися, як із ситуацією стабілізованою на далеку майбутність. Ці державні мужи і політики признають можливість зміни такого сучасного геополітичного стану тільки внаслідок якогось непередбаченого катаклізму. Самі вони не тільки не починаються активно до зміни існуючого статусу кво, але вважають, що намагання цей статус кво змінити і комуністичну владу будь-де зліквідувати чи обмежити — це загроза для світового миру. Тому, послідовно, створено, як філософсько-політичну підбудову до пактів у Ялті й Потсдамі з 1945-го року, теорію «мирного співіснування», яку вважається за вияв «найвищого розуму» — «ультіма раціо» — по нинішній день.

Відомо з науки логіки, що коли засновок фальшивий, то висновок такий самий. Не відповідає правді засновок про стабільність відносин після більшовицького перевороту, після закінчення останньої світової війни і перемоги Мао Тсе-тунга. Від того часу відносини у світі, зокрема на Сході Європи і в країнах над Вислою, Дунаєм і Шпрее, не певні. Відбулася червоною армією колоніальної російської імперії і зберігання тієї імперії всією новоствореною чортівською системою терору, донощиття, ожебачення народу, пропаганди і всеприсутньої партійно-поліційної контролю, створили неформальний стан, який не може бути тривким. В такому стані несподіванка є власне найповажнішим реалітетом, з яким треба рахуватися в політичному плануванні і діянні. Найбільшою хибкою політики співіснування є те, що вона практично тільки поглиблює існуючу аномалію, продовжує стан тимчасовості та скріплює ті ворожі всім світові сили, що стали нещастям для мільйонів людей, над якими панують. У цьому й найбільше зло всіх так званих лібералів, які миролюбними фразами насправді діють у користь створеного комуністами статусу кво, скріплюють престиж комуністів і сприяють їхнім амбіціям — на свою власну погубу.

Такий фальшивий спосіб думання привів до дивогляду: американський президент і генеральний секретар Об'єднаних Націй говорять сьогодні про Хрущова не як про ката України, різника Мадярщини і проповідника «утроблення світу», а як про апостола миру і співжиття народів. Українці вважають кінець кар'єри кожного чергового більшовицького диктатора, як заповідь, що колись вкінчиться й уся та диктатура. І для українців наука з останнього перевороту у Москві така, що ситуація у світі непевна, плівка, змінлива, вагита на несподіванки. Тому ми повинні скріпитися у нашій вірі в розвал більшовицької системи, який створить нову пригоду нагоду для визволення України — і ми повинні все робити, щоб той час припав.

Москва і Пейпінг переселяються

Совєтський Союз і комуністичний Китай, продовжуючи «паперову війну», одночасно вдаються до реальних заходів у ході «ідеологічної» суперечки. До таких заходів, між багатьма іншими, відноситься «добровільно-примусове» переселення багаточисельних груп людей, особливо молоді. Ті переселені потоки пливають у різних напрямках: в СРСР із заходу на схід, у Китаї — із сходу на захід. На довгому китайсько-совєтському кордоні в Азії вони зустрічаються, розділені лише колючим дотом. Район зустрічі двох переселених потоків — совєтсько-китайське прикордоння в області Сянкіяну і Казахської ССР. Чи стосується цей факт України? Так, посередньо і навіть безпосередньо.

З повідомлення журналу «Економіка Совєтської України» виходить, що в Казахстан, на «цінніні землі» й за Урал до недавня переселено 2,2 мільйона осіб з європейської території СРСР, у тому числі з України — 810 000 осіб. Далі в цьому журналі сказано, що в рамках переселеного плану відправлено 221 000 родин, в тому числі 88 000 родин з України, себто яких півтора мільйона українців, коли рахувати 4 особи на родину. Переселено також великі групи росіян, білорусів, литовців, естонців, латвійців.

Ці комуністичні партії СРСР, виконуючи «літатичку» нового типу, ставлять перед собою наступні завдання: переселені з різних республік, особливо діти й молодь, мають бути швидко зрусифіковані, — в Казахстані немає жадної української школи; переселенці повинні не тільки обробляти цінніні землі, а й творити російсько-слов'янський міцний елемент у тій слабозаселеній азіатській республіці, що межує безпосередньо з переселеним Китаєм; врешті, на випадок військового зудару з китайськими «товаришами» — мати на місці, в Казахській ССР, сотні тисяч молоді, охолопленої військовими турботами, яка вміє керувати авіом і трактором, отож в потребі й танком. Заселення Казахської ССР, де автохтонне населення подекуди вже в меншості, — це також вияв недовіри Москви до казахського народу, як народу азіатського, зверненого своєю духовністю на південний схід, а не до «столиці совєтського народу».

Чого хоче досягнути Пейпінг плановим переселенням китайців, особливо молоді, в прикордоння з СРСР області Сянкіяну? Для чого саме тепер, як повідомляють «Нью Йорк Таймс» з 12-го жовтня, 100 000 молоді тільки з далекого Шанхаю перекинуто на совєтсько-китайське прикордоння? У Сянкіяні області живуть десятки тисяч уйгурів і сотні тисяч казахів. Це — не китайці, народи з іншими мовами й культурами. Отож, китайські переселенці мають їх «втиснути» в китайський морі. Замість русифікації — китаїзація. Крім того, китайські поселенці мають контролювати кордон, не допускати до масових утеч не-китайців: совєтське радіо рідними мовами національних меншин, які живуть у Китаї, закликає їх втікати до СРСР. І це одна причина: переселяючи десятки тисяч молоді в прикордонні провінції, Мао Тсе-тунг має добру нагоду забезпечити їх працею, якої ті юнаки не можуть знайти в містах Китаю; скерував енергію молоді на прикордонні пригоди, щоб не допускати до роздумувань над так справді важкою долею китайського народу під комуністичною диктатурою. Таким чином, головні завдання, пов'язані з переселенням, однакові в СРСР і в Китаї, бо це — однаково антинародні диктатури.

М. Чирівський

НА ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'РІЯХ

Оптимізм у господарському житті зростає, і не слабшає, зростає, господарський розгін у своїй натурі. Економічні заповіді, що добра кон'юнктура триватиме також в наступному році, хоч може буде спокійнішою, стабільнішою. Але, коли приглянутися ближче різним економічним подіям, можна побачити, що де-не-де вже починаються й показники грядучих трудностей.

Тож, хоч просперитет продовжується, індекс загальних економічних процесів виявляє протягом останнього місяця незначний, але знаменний спад.

Крім виробництва сталі, яке постійно зростає, всі інші показники, як продукція авт., електричної енергії, будівельних матеріалів і нафти, а також волюмен транспортного вантажу — обнизились. Також на вістку про усунення Хрущова дуже гостро зареагувала біржа падіння ціни на акції. Одночасно можна зауважити далі інфляційний тиск і підвищення ціни.

З цих даних, розуміється, що не можна нічого пророкувати, бо загальна ситуація може поправитися перед Днем Подяки і Різдва.

Загальною продажною моделлю авт. добрий. Роздрібний продаж рекордово високий: на 8% вищий за рівень вересня — жовтня минулого року. Дуже цікавим до того ж є факт, що при сильному гоні купувати пересічний американець користується менше кредитом, а більше готівкою, вибираючи гроші із своїх опаднових чеків. Це свідчить, з одного боку, про достаток, а з другого — про недовіру до кредиту через його високу кошту.

Найбільш задовільним явищем під цю пору є положення на ринку праці. Безробіття спадає, а zatrudнення росте. У висліді збільшення особисті прибутки і відноситься індивідуальна купівельна сила. Споживач не тільки купує, але й має чим платити. Це є — згідно з модерною економічною теорією — запорукою господарського росту. При чому існують технічні можливості дальшого такого росту, бо ще доволі є на ринку робітничих рук, неужитого капіталу, і верхів технічного максимуму індустріального закладів ще не досягнуто.

Однак, використовуючи добру кон'юнктуру, робітничі спілки стають дедалі агресивнішими. Їхні домагання переростають в зв. «напрямі трудових договорів», визначені ще за президента Кеннеді, і цим загрожують посиленням інфляційного тиску. Зокрема досягнення автонових робітників у недавніх договорах — про відсотки на зарплату — розпалюють агресивність в інших робітничих спілках.

За кілька місяців почнуться переговори про новий трудовий договір у сталевій індустрії, і, якщо робітничі спілки виявлять неупустивість і здобуде перемогу, тоді ці дві спілки автонових і сталевих робітників створять прецедент для широкого наслідкування. Внаслідок цього робітничі платні ростимуть у екстремно темпі, ростимуть також

кошти виробництва і відноситься ціни товарів. А це все буде різноманітне з обниженням вартості долара. Уряд з такою можливістю рахується, і тому робітничі спілки сугеруються думку, що автонові та сталеві промисли перебувають у спеціально корисному становищі, отже, в інших ділянках буде важко, а то й неможливо долати таких платень і таких умов праці, як у цих двох переважливих галузях промисловості.

Не раз писався у цій серії статей на господарські теми про небезпеку надійної великої приватної заборгованості. Ліберальні економісти намагалися цю небезпеку ігнорувати, але це їм не вдалося, і в останніх часах ця заборгованість звертала на себе щораз більше уваги. І хоч, як згадаю вище, консумент купує відносно більше за готівку, все ж таки приватна заборгованість зростає до небувалих розмірів, загрожуючи цілості економічних процесів.

Ніколи в минулому приватні борги американських громадян не були такі високі. У 1954-му році цей борг становив 42,7 мільярд доларів, — 16,6% усіх особистих прибутків, після обтягнення прибуткового податку. А тепер він становить \$93,6 мільярд, а-бо 21,6% усіх прибутків.

Однак, треба підкреслити, що це є пересічний відсоток для всіх заробіткових і прибуткових груп. Коли ж обмежиться тільки заробітковою групою, то цей відсоток обтяжує її прибутки може навіть до 40%. І це виторос дуже небезпечну ситуацію, бо навіть при малому захитанні економіки невідповідності, банкрутства і ліквідації, заломання гіпотечного або моргеджового кредиту можуть привести її до справжньої катастрофи.

Не можна заперечити, що широкий розвиток кредиту в Америці у великій мірі привів до піднесення життєвого стандарту. Але цей життєвий стандарт досягнуто коштом глибокої заборгованості, і тому не є він ніяк здоровим господарським явищем. З цим мусить погодитися і найбільше ліберальний, але об'єктивний економіст.

Сьогодні пересічний американець позичає гроші не тільки на лікування, купівлю хати, меблів чи авта, на студії в коледжах та університетах, але й на закуп облігацій (старі і нові), на заклади в перегонах і на інші витратні потреби. При цьому він не думає про те, що відсотки на кредит хоч і легальні, але ліхварські і подеколи доходять до 30%.

Тож варто приглянутися дієсному відсоткові, який часто прикривається плащомом неправди. Коли кредитор заставляє, що він одержує 4% річно, то консумент в дієсності платить 7,4%, коли 6% — 11,1%, коли 8% — 14,8%, коли 10% — 18,5%.

А коли умови кредиту оформляються як відсоток від решти боргу, тоді 1% місячно в дієсності становить 12% річно, а 2 1/2% — 30%.

Згідно із засадами давньої моралі така лихва заслуговує на кримінал. Певно, що тепер обставини змінилися, але ви-

МІТ, ЯНИЙ КОШТУВАВ БАГАТО

Під кінець цього літа вийшла в Нью-Йорку книжка професора історії Стенфордського університету, Радлі Д. Міньотта, яка кидас дещо світла на жалюгідну затьматую справу: чому західні альянти під кінець другої світової війни віддали так нерозважно на поталу совєтському молоху Відею, Прагу і Берлін. Ця надзвичайно цікава книжка має вимовний заголовок — «Фортеця, якої не було».

В останніх місяцях кривавого змагу, в 1945-му році, гітлерівська розвідка машинаюла фальшиву вістку про тасмичу фортецю «Третього Райху», яка бумімо мала істатися в південному районі Німеччини, в височинах і недовсяжних Альпах, обабіч цього гірського масиву в серці Європи. Ця фортеця гітлерівських мілітарних банкрутів мала назву «Альпенфестунг», а її місце було визначене американською розвідкою в границях поміж князівством Ліхтенштайн до Больцано на півдні і від Кляйенфурту по черзі австрійський Лінд до швайцарського кордону.

Проф. Р. Д. Міньотт пише, що американські високі командирування в Західній Європі було справді переконало, що на цьому терені знаходяться численні, глибокою тасмичною окутані військові споруди, об які може надшербити свої зуби альянтська офензива в глибину Німеччини. Також у Пентагоні і в Вілому Домі вірили, що на тому тасмичному європейському терені містяться величезні харчові склади, глибокі підземні склади амуніції і сконцентровані з наказу Гітлера найкращі дивізії та відділи есесів коначного у судорогах «Третього Райху».

Проф. Міньотт пише, що ці чутки були такі поважні й хвилюючі, що альянтський головний штаб вислав у район боїв, у сторону цього «Альпенфестунгу» спеціальні не підкріплення для ген. Бредлі у формі Дев'ятої Армії, хоч сам ген. Бредлі у своїх спогадах стверджує, що він мав поважні сумніви щодо тих повідомлень альянтської розвідки. Спонукала до цього кроку головне командування низка «вірогідних» звідомлень військової розвідки американської Сьомої армії, яка наступала з теренів Франції. Таким чином Дев'ята армія мала допомогти «загрозеній» фортеці Сьомій армії...

сота відсотку з великим обтяженням для пересічного американця і разом із важкою заборгованістю представляв поважну проблему. Тому, беручи державний і приватний борг разом, можна американське народне господарство порівняти з акробатом, що ходить по линві.

А при цьому ще й дефіцитний міжнародний баланс, послаблення зовнішньої торгівлі, обнижені можливості експорту сільськогосподарських продуктів з огляду на країни в Східній Європі і в СРСР (відносно беручи).

Зміни в совєтській партійній і державній верхівці, яка не поспішав з імпортом харчів з Америки...

Такі фатальні неперозуміння мало трагічні наслідки для цього світу. Бо саме в той «небезпечний» для наступуючих американських і британських арій час головний альянтський командувач, ген. Д. Двайт Айзенгавер, уклав — як пише автор книжки — односторонню угоду з «генералісимусом» Сталіним, якою віддав совєтським військам Берлін, Прагу і Відею, щоб усі військи звернули в сторону тасмичного «Альпенфестунгу»...

Такі рішення, читавмо в книжці, обурюло британців, яких, ясно, не питав про їхню думку Айзенгавер. Черчилль і британське командування в Європі дуже скептично сприймало вістку про існування «Альпенфестунгу», але секретні звідомлення американської Сьомої армії, яка наступала в тому «небезпечному напрямку», були такі тривожні, що навіть розсудливі англії не протестували.

Бритійські дипломати, пише автор «Фортеці, якої не було», здавали собі справу з того, що означає для Європи віддання совєтській стороні Відею, Прагу й Берлін, але Айзенгавер, мабуть, захоочений Вашингтоном, ігнорував політичні наслідки такого кроку, керуючись тільки одним: за всяку ціну розторопити німецькі армії...

Рівночасно з «найбільш вірогідними» інформаціями різних альянтських розвідок про «Альпенфестунг», приходили зовсім протилежні повідомлення, але відповідні чинники американської розвідки не брали їх під увагу. Відкрились американський головний командир очі на справжню ситуацію щойно тоді, коли нога американського воїка ступила на ті терени. Виявилось, що історія про «Альпенфестунг» була свідомою диверсією ворога.

Тисячі наших земляків, наочних свідків, погодяться з твердженням автора, що на тих теренах ніякої тасмичної фортеці не було, опір ворога був дуже слабкий, а німецьке населення було раде, що вже «по всьому». І навіть ніхто з командування німецьких арій і не подумав про створення гнізд опору чи про організацію партизанів. Тисячі українських родин у Баварії, в центральних Альпах і Австрії бачили на свої очі в тих критичних тяжких передкапітуляцію, як виглядав той гітлерівський «Альпенфестунг».

Наслідки тієї помилки американської розвідки, як бачимо з праці проф. Р. Д. Міньотта, були трагічними для вірного світу, в першій мірі для самих ЗДА. Легкодущість головного американського командування, яке повірило фальшивим інформаціям своєї, а може ще й представленої совєтської розвідки — дала нам сучасну мапу Європи, зокрема найбільш запальний пункт земного глобу — Берлін.

Фортеця, якої не було, коштовала світові гекатомби жертв, море сліз. Це покино, по нашій дні. А які дальші жертви, які нові міжнародні кризи або й світові катаклізми може викликати кожного дня мітична альпійська фортеця?

Т. К-ко

Шевченко

Жидівський журналіст про Тараса Шевченка

У нересеченому числі жидівського місячника «Ді Пу-кумф» появилася під поданням вище заголовком стаття його редактора д-ра Шлома Біселя, про відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. Нижче подаємо цю статтю в скороченому перекладі п. Йосифа Шварца.

Уже минуло одно покоління, як я в старому краї був присутній на українській культурній демонстрації. А недавно, одної літньої днини, я знову мав нагоду бути на культурному святі українців у Вашингтоні.

Готель, де я спинався, був переповнений українцями. В очі падала молодь, яка говорила майже виключно англійською мовою. І від неї англійською та ж мовою я довідався, що то було за свято.

У міському парку при 22 вулиці встановлено пам'ятник українському поетові Тарасові Шевченкові з нагоди його 150-річчя. Признаюсь, що я сповнився сантиментальним почуттям. І навіть з молодією жінкою, яка інформувала мене про свято англійською мовою, почав говорити по-українськи. Виявилось, що я, представник старшого покоління, ще знаю українську мову, а молоді жінці, представниці другої генерації народженої в Америці, тяжко було говорити мовою своїх батьків. «Українець», — казав мені колесний приятель д-р Деніс Михайльський, «український депутат у русько-українському парламенті», — це людина, яка читася Шевченкові твори і «плече».

Я не знаю, як хвилюється сучасний український студент, читаючи твори Шевченка, але дуже добре пам'ятаю, як ми, жидівські гімназисти, зворушувалися до сліз, коли наш учитель, д-р Антін Крушельницький, читав з нами «Наймичку» і «Катерину».

Визначний український письменник, він виїхав у 1920-их роках на Совєтську Україну і був там злікований за український націоналізм. (Далі д-р Бісель подає читачеві в скороченні біографію Шевченка і характеристику його творчості).

Тарас Шевченко, великий майстер поезії і борець за волю свого народу, залишився й донині найбільшим українським поетом.

Я вже не раз бачив, як українці відзначають пам'ять своїх національних героїв і багато читав про такі святкування, але єдиний український герой, який може промовляти також до жидівського серця, це поет Т. Шевченко.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Посвята у... студенти

Щоб тримати молодь у путах комуністичної ідеології, більшовики «примудрюють» щораз нові «обряди» і «традиції». Вже звичкою стала — читася в «Молоді України» з 25 вересня — посвята юнаків і дівчат у робітників, колгоспників. Але посвята у студенти це не було. Ней звичай народився у Львівському політехнічному інституті. Невдано такий ритуал відбувся і в Івано-Франківському філіалі цього інституту (себто у Станіславові). 520 першокурсників виступили директором філіалу С.Шелесті, завідувач катедри геології І. Кухтін та ін. Першокурсники вручили символічний ключ від знань і великий макет студентського квитка».

У Києві відбувся Фестиваль «Дніпрові зорі»

У Києві впродовж тижня відбувся фестиваль «Дніпрові зорі». На емблемі фестивалю був цей напис: а також театральна маска та бандура. В різних театрах і кінах, концертних залах, на естрадах сценічно виступали театри, опери ансамблі, оркестри, хори України. Цього разу натісно покладено на переважно українську програму, заради пропаганди «рівності усіх народів у СРСР», бо в Києві саме перебували різні делегації з країн «соціалістичного табору» та Канади, ЗДА, Швеція, Індія і ін. (За «Радянською Україною».

Які протестували проти штучного голоду в Україні, був прем'єр Норвегії Мовінкель, що займав пост голови Ради Ліги Націй. (Далі буде)

Володимир Янів

МІЖ СПЛЕТОМ ДРАКОНА І МЕДАЛЬОНОМ ХРИСТА

(ПОДРОЖНИЙ ЕСЕЙ З НОРВЕГІЇ)

Соби в 25-ліття спільної мандрику

(1)

Коли плести кораблем повз гористі узбережжя Норвегії, — скажімо яких 650 кілометрів від зеленого Осло до другого шодо кількості населення міста, сірого Бергена, то раз-у-раз насувається думка про вікінгів. І це зрозуміло: плазимо ж попри романтичну батьківщину легендарних мореплавців, які за 5 століть перед Колумбом відкрили на своїх лебединих човнах Америку... Проте, це не єдина причина: в думці постійно шугає проблема, як тісно природа в'яється з людиною.

Власне кажучи, корабель пливе морем, але цього не помічається: обрій закривають острови й острівці, і це справді враження, наче на великому озері просякнутися поміж шерами, зовсім так, як нагадує озера коли розгуля-

ється шторм, кораблем колише, мов лущиною, і треба бути вправним моряком, щоб просовтуватися між Спіллою і Харібдою. А островів тих — за інформаціями «Бекедера» — кругло 150 000 і займають вони площу 23 000 квадратних кілометрів.

Ця грізна скеляста пустинь характерна для Норвегії, і варто запам'ятати, що бойай дві цифри: управно ріллі о тут ледве 3,2%, а скель та леуяжтків дві третини площі.

Цікаво спостерігати, як цупко змагається органічне з немітним: як поруч голіх скель трапляються вже вкриті мохом, нужденною травою; як у кожну щільну виткаються корчі та як опановують простори карлуваті стелебніки смерек, що стануть погосмом і добуватимуть п'ядь за п'ядь новий простір під ліс. Але фактом залишається, що землі не може вижити мешкальників, і це друга причина, яка кликала їх на море, на риболовлю, а потім на нові землі в пошукуванні долі.

Ці два перші скрестилися у вікінгах, для яких і досі

наука не знайшла відповідної дефініції. Одні енциклопедії внаслідок їх походів політичних та економічних умови життя, інші підкреслюють охоту до пригодництва та наживи; ще в інших просто сказано про них, як про морських розбійників, піратів чи грабіжників. При цьому, однак не заперечують, що ці «мореплавці та завоювальники» були одночасно «засновниками держав», отже несли з собою творчий фермент. А дехто з дослідників не вагається підкреслити їхню високу культуру, що розвивалася під впливом ідеалів хрестоносних походів і спричинилася до витворення сильного почуття лицарськості; отже, вже виразили ряс шляхетності, — шляхетності, а характерною для сучасних наслідників до вишуканості, що творила свій лад у різних країнах, які згодом зайняли передове місце в культурі людства.

А скільки у нас потекло чорнявля у пристрасній дискусії на тему вікінгів (чи пак, для уточнення — їхніх шведських побратимів — варягів)?

Залишаючи наукову дискусію на боці, можна тільки ствердити, що всі дослідники згодні в одному, що вікінги ескорі «розпливалися в місцевому населенні» (і в нас таке говорилось, як то скоро «варяги поростали руським м'ясом»...). Мені видається, що вікінги не можна називати здобичниками в простому розумінні, вже хоч би зваяженим на чиселову диспропорцію між малими їхніми дружинами і кількістю місцевого населення. Вони — незаперечно — мусили чимось населенню імпонувати, щось йому приносили, навіть чимсь жертвувати, щоб творити нові імперії, в яких насамперед миг ваялися такі дух давньої землі, як це було й у нас за Володимиром чи Ярославом. І тої нема чого соромитися тоді, коли вклада державничого генія, який дарував їм ваярять, як не соромляться його британці, французи чи сицилійці.

Ця дискусія, між іншим, на те, що саме сподів про минулину робить для нас Норвегію близькою, наче рідною,

і мимоволі хочеться, линути думкою в минуле, шукати аналогії і подібностей в сучасному. Тим більше, що норвежці зуміли прислужитися українській справі тоді, коли про нас світ мовчав...

Це ж шляхетний Б'єрнштерне Б'єрссон голосно запротестував проти насильства москвовського уряду, який заборонив у 1903 р. українську промову на відкритті пам'ятника Іванові Котляревському між малими їхніми дружинами і кількістю місцевого населення. Вони — незаперечно — мусили чимось населенню імпонувати, щось йому приносили, навіть чимсь жертвувати, щоб творити нові імперії, в яких насамперед миг ваялися такі дух давньої землі, як це було й у нас за Володимиром чи Ярославом. І тої нема чого соромитися тоді, коли вклада державничого генія, який дарував їм ваярять, як не соромляться його британці, французи чи сицилійці.

Або хто з вдячністю не згадає прізвища Фрітьйофа Нансена, стараним якого тисячі наших емігрантів після першої світової війни отримали правне положення в державі його поселення. А втім, Фрітьйоф Нансен — це взагалі

